

Заменик премијера Косова, за Данас, поводом дванаестогодишњице независности те државе. Проглашење независности Косова, постојање државе Косово у протеклих 12 година, стабилизовало је регион до те мере да је очигледно да доприноси миру.

До сада је то био немиран лет, а новонасталој држави биле су постављене многе претње како изнутра тако и споља. На унутрашњем плану, углавном из недостатка усредсређености да се напредује ка окончању процеса изградње државе као и усвајање политичког и економског система заснованог на интересу неколицине, а не на јавном интересу.

Међутим, Косово ће опстати, грађани су веома отпорни и посвећени нормалном животу, животу у просперитету, пуни изузетно позитивне енергије коју су врло јасно изразили на изборима 6. октобра, демократском револуцијом.

Довели су опозицију на власт и дали црвени картон онима који су лоше водили друштво скоро две деценије. Дакле, бурни период у последњих 12 година сигурно је завршен 6. октобра прошле године, и сада ће то допринети развоју и просперитету за све људе, са јасном тежњом за придруживањем ЕУ и НАТО-у.

**Како оцењујете однос српских власти према независности Косова у поменутом периоду?*

– Влада и институције Србије и даље делују у оквирима прошлости. Парадигма се није променила, они криве Милошевића за оно што није могао да постигне, а не за оно што су радили он и његов режим. Српска влада наставила је да користи све алате којима је располагала да отежа и онемогући живот Косовара, па се може рећи да и они желе да постигну резултате, које је Милошевић покушао, кроз рат и сукобе. Понашање Србије оправдава присуство КФОР-а, као што је јасно, да ће, ако КФОР-а нема, доћи до оркестрираних инцидената, попут покушаја провокације путем воза или других инцидената у циљу изазивања сукоба. Други аргумент који подржава мој став су напори и финансијска средства која „Србија користи на Косову“ да инструментализује косовске Србе за саботажу косовских институција и политичких процеса. На међународном плану Србија је учинила Косово главним спољнополитичким циљем. Потрошила је средства како би убедила земље да не признају независност Косова и спречи чланство у међународним институцијама као што су Интерпол, УНЕСКО, УН, итд. Важна је и реторика која је слична оној из деведесетих. Моје питање је има ли томе краја и није ли такав приступ створио толико проблема у региону и изгубио деценије у том циклусу веома нездравих односа и резултата. То је врло тумрно. У оквиру овог конгломерата приступа Србије требало би схватити неопходност акција са Косова, као што су таксе и реципроцитет акција. Одговор је једноставан, не можемо наставити да купујемо српске производе и услуге, јер је јасно да на тај начин косовски грађани, а самим тим и сви грађани, финансирају плате српске државе и српских државних службеника како би могли да се крећу и заговарају и лобирају против самог нашег постојања – државе Косово. Нема логике да се овако више настави.

**Како разумете идеју „компромиса“ у вези са коначним договором, коју пласирају српске власти? Шта за вас значи компромис, шта подразумева?*

– Веома је погрешно очекивати да је процес између Србије и Косова почео после проглашења независности. То што се променила влада у Србији не значи да пре тога није било дијалога и преговора. Србија је питала Међународни суд правде да ли је проглашењем независност Косово прекршило међународно право, резолуцију 1244 УН или уставни оквир за самоуправу и на три начина је добила негативан одговор. Ова

одлука донесена је јула 2010, пре десет година, а Србија и даље наставља да тражи компромис након свих компромиса који су донети током преговора са процесом тројке, бечким преговорима и дијалогом који је омогућила ЕУ. Јасно је да је усвојена стратегија ангажовања и непристајање на затварање процеса, како би могло добити више. Србија за десет година никада није исплатила плату за више од 250.000 радника који су протерани на политичкој основи из својих фабрика и радних места, никада није платила за све смрти које су се десиле током 90-их и мучења у такозваним информативнимма разговори у собама за испитивање, никада није платила за покушај геноцида 1998-1999. године, када је 1,1 милиона Албанаца систематски протерано ван Косова, никада није одговорила за више од 20.000 силовања и преко 12.000 убијених.

Косово никада није добило средства од сукцесије богатства бивше Југославије. Каква је онда перспектива будућности за добре суседске односе ако у овој ситуацији дубоког друштвеног, политичког и финансијског дуга Србија треба да тражи више компромиса од Косова и његових људи. Косово жели затворити ово поглавље и кренути према изградњи демократски развијене државе, владавине закона, који пружају једнаке могућности својим грађанима и слави своју етничку, културну, верску и језичку разноликост. Српске институције делују са истим приступом према свим суседним земљама и савезницима који злостављају политику злоупотребљавајући српске заједнице, религију или чак преко својих мрежа из прошлости, покушавајући да контролишу политичке процесе у другим државама, као што је север Македоније.

**Мислите ли да је заиста могуће да овдашњи званичници, који су били активни политичари током ратних деведесетих, попут Вучића, Дачића, Вулина... постигну коначни споразум са косовским властима?*

– У интересу Србије је да иде напред. Српски лидери деведесетих бацили су Србију на колена, оснажили погрешне идеје, убијали интелектуалце и новинаре, убили су дух напретка. Србија је једна од највећих држава у региону, а посебно имена која сте споменули у свом питању, а који су били глумци и добро знају шта се дешавало 90-их, имају срећу да данас буду у политици и ако они не искористе прилику да окрену ток Србији (где је, рецимо, Немачка данас у односу на Јевреје) веома је тешко видети како ће се Србија променити и како ће постићи било какав договор са било киме у региону. Верујем да је најважније питање које би требало да себи поставе: како ће их памтити у историји, као лутке Милошевића, или као лидере који су Србију одвели до следеће фазе демократије, развоја и добрих суседских односа са суседима.

**Како оцењујете косовских и српских власти до сада? Говорило се да упркос*

непријатним тоновима у званичној комуникацији, заправо имају добре односе и договарају се о подели Косова?

– Веома је тешко квалификовати односе претходне владе на Косову и актуелног председника са српском владом и председником Србије, али чињеница да су после 20 година рата и 12 година након проглашења независности лидери Косова и Србије разговарали са картама у рукама, у неким мрачним просторијама, далеко од очију јавности, довољно говори о природи и начину размишљања. Знамо да то значи играње са мапама на Балкану. То је био циљ Милошевића када је 1989. године одлучио да избаци тенкове, полицију, војне и паравојне снаге на Косово, у Хрватску, Босну и Херцеговину и поново 1997. на Косово. То су стари начини размишљања, етнички очишћене државе не функционишу и не постоје. Чак и ако постоји начин да се направе етничке државе, већ сутрадан људи ће почети да се мешају и раде, мењају места, тргују. Верујем да постоје и други разлози због којих су председник Вучић и председник Тачи веома блиски један другом, и то су, уверен сам, себични мотив, а не интерес обе земље или интерес људи обе земље. Да то није тако, они не би правили планове у мрачним просторијама, већ би као прави лидери помогли да се реше проблеми и крећу напред, уместо да играју игре 19. века.

**Хоће ли Косово тражити од Србије ратну одштету за разарања и злочине током деведесетих?*

– Да, то је документовано, и пре или касније Србија ће морати да надокнади штету и плати уништење имовине и животе изгубљене током 90-их и рата. То ћемо учинити зато што је то наше право, а још више ћемо то учинити како бисмо онемогућили се то више не понови. Дешавало се то много пута у прошлој историји, ако Србија дозволи да се у школама предају и уче приче Димитрија Туцовића, српски студенти и јавност у Србији ће разумети шта се догодило, односно да наша заједничка историја има једну боју, а то је црвена крв обичних грађана који су били изложени насиљу и рату који су имали један правац. Србија би требало да плати, а такође би требало да се одрекне идеја окупације и вођења ратова и уместо тога гради партнерство.

**Како видите решење ситуације на северу Косова? На који начин је могуће тамошње српско становништво интегрисати у косовско друштво, имајући у виду изражену нетрпељивост, напетост, страх од насиља, додатну инструисаност од стране српских власти...?*

– Српску заједницу на северу треба оставити на миру и не би требало да је манипулише ниједна страна. Србија не може и не сме да настави да манипулацијама жртвује српску заједницама на Косову. Ако Срби на југу Косова могу да живе и интегришу се, зашто Срби на северу не могу да живе и интегришу се. Саботажа политичког и економског развоја Косова такође тешко погађа Србе који не могу да се запосле и граде свој независни живот. На Косову је нова ера, данас постоје нови људи који владају Косовом, радујемо се, ми бисмо желели да Србија то призна не због Косова, већ због саме Србије. Ако је у прошлости интерес државе био геополитичка игра, онда је то тек данас, али је интерес државе и народа да прво обезбедимо наше грађане, а онда, ако је потребно, да се служимо геополитичким играма.

РЕКОМ је најбоља иницијатива у региону

**Подржавате ли РЕКОМ?*

– РЕКОМ је најбоља иницијатива у региону и међу најбољима на глобалном нивоу. Време је да прихватимо прошлост и стварност која је документована и верификована и суочимо се са њом. То је једини начин да се деконструишу митови у региону и омогући људима да виде изван свог балона или шта одређени медији стварају за њих као стварност прошлости. РЕКОМ би требало да буде подржан од стране независних фондова и све земље би требале да се посвете процесу са највишим нивоом озбиљности. Ја се залажем за то да ЕУ затражи од земаља које теже асистенцијама на западном Балкану да као део РЕКОМ-а предвиде као меке критеријуме за напредовање. Не можемо ући у ЕУ са свим скривеним костурима и несталим људима у региону. С тим великим теретом умова и душе, напредак је тежак.

Највећа брига је корупција

**Како оцењујете рад косовских власти од 2008. до данас? Да ли су учинили нешто добро за јавни интерес и грађане Косова?*

– Нажалост, листа добрих резултата веома је кратка и ограничена, а највећи разлог за бригу је корупција коју су наметнули, као и толеранција унутар система која делује као да је посредник и често као заштитник коруптивног понашања. Међутим, самоодржива,

отпорна и веома енергична природа људи постигла је напредак у животу наше државе. Постоји врло важан приватни сектор, заснован на самомотивацији и врло често је и самофинансиран, као и на врло живахном цивилном друштву и медијима сектор. Али, оно што уствари чини да Косово напредује су веома марљиви појединци и велика дијаспора. Велика је несрећа да је између 120.000-150.000 хиљада, углавном младих људи, напустило Косово и отишло у државе ЕУ, пре свега због незадовољства начином на који су власти водиле државе и постигнутим резултатима.

(Данас)